

strpljenja: tj. znači naučiti se suštinskoj konačnosti slobode. Ali istovremeno sećanje u srcu ponavljanja govori o izvesnom očekivanju spram apsolutne budućnosti, ne o očekivanju koje je predstavljeno, već očekivanje da će se stvari ob-noviti (o tome ćemo detaljno govoriti kada budemo prešli na analizu dela koje je Kjerkegor potpisao svojim imenom).

Ponavljanje kao egzistencijalni čin znači postajanje osetljivim spram vremenitosti. Tj. ponavljanje upućuje na to da je otvorenost spram vremena osnovni zadatak živećeg subjekta. Ali da bi se vreme primilo, tj. da bi se vremenovalo, neophodno je imati pred očima razliku postavljanog vremena, vremena projekta, i originalnog vremena koji je delo strpljenja. Ponavljanje u tom smislu znači afirmaciju vremenitosti koja ne može biti postavljena od strane samosvojnog subjekta. Primiti vreme znači potvrditi egzistenciju sa one strane svakog samo-realizovanja subjekta. U pitanju je apsolutna, bezuslovna potvrda egzistencije.

Kako se sam Konstantin poziva na analize osobe A u delu *Ili ili*, te ih samim tim podrazumeva, da bismo do kraja zahvatili smisao sećanja i vremenitosti koja pripada istom u razlici pram ponavljanja neophodno je napraviti eskurs u delo *Ili ili*.

Ekskurzija u *Ili ili*: refleksije osobe A o subjektu, slobodi i vremenu.

„Možda ti je ipak katkad palo na pamet, dragi čitaocu, da malo posumljaš u ispravnost poznatog filozofskog stava, da je spoljašnje unutarne a unutarne spoljašnje“ reči su kojima počinje *Ili-ili*, Životni fragment iz 1843. godine. Urednih ovih tekstova (refleksija osobe A i sudije Vilhelma), Viktor Eremita, izražava sumnju u ono što za idealističku metafiziku konstituiše temelj: